

LONDRA'DAKİ SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN TÜRKİYELİ GÖÇMENLERİN ENTEGRASYONU KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

SEMA BUZ*

Öz

Bu araştırma, Türkiye'den Londra'ya göç eden göçmenlerin kurduğu sivil toplum örgütlerinin göçmenlerin entegrasyonu konusundaki çalışmalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Londra'da 2018 yılında yürütülen bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında bu kurumlara üye olanlarla 247 görüşme, nitel kısmında ise on biri yönetici ve sekizi üye olmak üzere toplam 19 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Göçmen sivil toplum örgütlerinin göçmenlerin entegrasyonunda katkıları olduğu, yararlanıcılarının daha çok kadınlar ve çocuklar olduğu, kuruluşlara üye olanların daha çok bu kurumlardaki kurslar ve sosyal etkinliklerden yararlandıkları ve bu kurumları işlevsel buldukları görülmektedir. Ancak kurumların daha fazla kültürel ve ana akım topluma yakınlaştıran etkinlikler sunması, daha fazla danışmanlık ve destek hizmeti vermesi gerektiği yönünde değerlendirmeler de ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Londra'daki Türkiye kökenli göçmenler, entegrasyon, sivil toplum örgütleri, entegrasyon çalışmaları.

* Bu çalışma TÜBİTAK 2219 Doktora Sonrası Araştırma bursu ile 2018 yılında Londra'da yürütülmüştür.

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal Hizmet Bölümü, semabuz@gmail.com

EVALUATION ON INTEGRATION ACTIVITIES OF CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS IN LONDON TOWARDS TURKISH MIGRANTS

Abstract

This study aims to analyze the cohesion activities of civil society organizations established by the who emigrated from Turkey to London for Turkish migrants. The mixed method was used in the research conducted in London in 2018. In the quantitative part of the research, 247 interviews were made with the members of the institutions, and in the qualitative part, in-depth interviews were made with a total of 19 people, 11 of whom were administrators and 8 members.

It is observed that immigrant civil society organizations contribute to the integration of immigrants, the beneficiaries are more women and children, those who are members of the organizations mostly benefit from the courses and social activities in these institutions and find them functional. However, evaluations have emerged that institutions should offer cultural activities that bring them closer to mainstream society, and provide more consultancy and support services.

Keywords: *Migration, migrants from Turkey in London, integration, civil society organizations, cohesion activities.*

1. GİRİŞ

Türkiye'den İngiltere'ye göç, 1970'lerde Kıbrıs'ta meydana gelen olaylar nedeniyle adadaki Türklerin göçüne ek olarak, bireysel göçler ve 1980 yılında Türkiye'de meydana gelen askeri darbe sonrası politik sığınmacı hareketleri olarak devam etmiştir. Yakın zamana kadar ise eğitim almak, daha iyi koşullarda yaşamını sürdürmek üzere kendi işini kurmaya olanak veren Ankara Anlaşması yoluyla göçler devam etmiştir*.

Tarihsel olarak bakıldığında Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine 1960'larda konuk işçi olarak göçlerle eş zamanlı olarak İngiltere ile de 1961'de anlaşma

* Ankara Anlaşması 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi yapıldığını Kirişçi (2003) ve Sirkeci ve diğ. (2016) belirtmektedir. Kıbrıs'tan İngiltere'ye yönelik göçlerde ise sömürge bağı nedeniyle 1930'lardan itibaren göçün gerçekleşmeye başladığı (Sirkeci ve diğ. 2016) ancak 1960'larda adadaki çatışmalı ortam nedeniyle bu göçün hızlandığı belirtilmektedir. Türkiye'den İngiltere'ye yönelik ise daha çok bağımsız ve bireysel olarak gerçekleşen göçlerin 1980 sonrasında kitlesel göçe dönüşmesi söz konusu olmuştur. Bu dönüşümde 1978'deki Maraş olayları ve 1971-1980 askeri darbesi etkili olmuş, bu iki dinamik Türkiye'den İngiltere'ye sığınmacı hareketlerine yol açmıştır. Bu süreçler İngiltere'de Türk, Kürt ve Kıbrıslı bir göçmen nüfusun varlığına yol açmıştır. Bu gruplar ülkenin tümünde yerleşme yerine tek bir şehirde (Londra) yoğunlaşma eğiliminde olmuştur (Sirkeci ve diğ. 2016). Zamanla, bu nüfus çeşitli nedenlerden dolayı kalıcı hale gelmiştir (Coştu, 2009: 82). İngiltere'ye göç eğiliminin devam etmesi ve son dönem politik ve siyasi nedenlerle gelişlerin yanı sıra Ankara Anlaşması yoluyla gelenlerin artışıyla göçmen kategorileri de çeşitlenmiştir*.

Türkiye'den İngiltere'ye Göçün Dinamikleri

Sirkeci vd., (2016:1) Türkiye'den Birleşik Krallık'a yönelik göçlerde üç politik olayın etkili olduğunu ifade etmektedir. Bunlardan ilki 1980 yılındaki askeri darbe, ikincisi askeri darbe öncesi 1970'lerin sonunda Maraş olayları nedeniyle bir grup Alevinin mülteci olarak İngiltere'ye gelişi, üçüncü dalga ise Türkiye'nin güneydoğusundaki silahlı çatışmalar nedeniyle Kürtlerin sığınmacı olarak gelişleri olarak ifade edilmektedir. 1989 yılına kadar Türkiye'ye vize uygulamayan İngiltere, Türkiyeli göçmenlerin kolay erişebildikleri bir Avrupa ülkesi iken, bu tarihten sonra katı bir vize politikasına geçiş yapmıştır (Adıgüzel, 2010).

* Sözü edilen Ankara Anlaşması 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

Türkiye’den gelen sığınmacıların alt grupları Erbaş’a (2019:107) göre a) 1968 kuşağı öğrencilerinden oluşan 1970’lerin başlarında göç eden mülteciler, b) 1980-1985 arasında belli bir siyasi grubun lideri ya da üyesi olan gerçek sığınmacılar, c) PKK ile devlet arasında artan çatışma ve şiddet nedeniyle Türkiye’nin doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden göç eden insanlardır.

Politik sığınmacı akınının durmasının ardından göç bir süre aile birleşmeleri ve kaçak yollarla girişlerle devam etmiş ve ardından Ankara Anlaşması’ndan yararlanarak Britanya’ya göç etmek, oturma almanın en uygun yollarından biri haline gelmiştir (Bilecen, 2015). İngiltere’ye göçte etkili olan ekonomik, siyasi ve politik pek çok neden söz konusu olmuştur ve göç etme motivasyonları süreçte çeşitlenmiştir.

Unutulmaz, İkinci Dünya Savaşı sonrası Britanya’nın göç politikasının 1962 yılına açıklık ve liberallik, bu tarihten sonra da giderek artan bir kısıtlayıcılık gösterdiğini, ardından 1960’ların sonuna kadar sömürgelerden gelen göçmenlerin Britanya’da maruz kaldıkları ırk temelli ayrımcılığa karşı bir tepki olarak doğan ve kendisini beyaz olarak tanımlayan bir topluma büyük çoğunluğu siyahi ya da Doğu Asyalı göçmenlerin katılmalarıyla gerekli hale geldiği düşünülen olumlu ırk ilişkileri söyleminin etkili olduğunu, 1970 ve 1980’lerde benimsenmeye başlanmış çokkültürcü politikalar temelinde ilerlediğini belirtmektedir (2012). 2006 yılında bir “Entegrasyon ve Kaynaşma Komisyonunun” (Comission on Integration and Cohesion) oluşumu süper çeşitliliğin yönetimi açısından önemli bir evre olarak ifade edilmektedir (Unutulmaz 2012).

Castles ve Miller (2008) göçmenlerin entegrasyonunda önemli bir konum olarak vatandaşlık türlerinin hepsinin (emperyal model, halk veya etnik model, cumhuriyetçi model, çokkültürlü model, ulusşırı model) temelde homojen bir toplum tahayyülüne sahip olduğunu belirtmektedir. Bu homojenlik arzusu göçle

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi

gelenlerin oluşturduğu çok kültürlü toplumlar açısından belli tartışmaları beraberinde getirmiş, bu çeşitliliğin yönetimine ilişkin yaklaşım geliştirme ve toplumsal kabulün artırılması çabaları ağırlık kazanmıştır.

İngiltere'deki Türkiyelilerin Profili

Atay'ın İngiltere'de 2001 yılında yaptığı çalışmaya göre İngiltere Türk toplumu Kıbrıslı Türkler, Türkiyeli Türkler ve Kürtlerden oluşmakta ve "Türkçe konuşan topluluk" tanımı bu grubu en iyi şekilde ifade etmektedir. İngiltere üzerine çalışma yapan Ayşe Önal ise "Türkiyeli Topluluk" ifadesini kullanmıştır (Akt.: Adıgüzel, 2011:13). Uysal'a göre (2016a:535) ise İngiltere'deki Türk nüfus diğer göçmen topluluklarına göre daha az sayıda olup kendi imkânları ile göç eden ve Londra'da yoğunlaşan bir nüfustur.

Türkiye'den İngiltere'ye göç edenlerin profiline ilişkin en temel eksikliğin istatistiki verilerin yetersizliği olduğu ifade edilmektedir. Londra içinde Enfield, Haringey, Hackney, Islington and Waltham Forest bu nüfusun en fazla olduğu yerlerdir. Kıbrıslı Türkler Londra'da en eski yerleşimciler olup, Türkler ve Kürtler ise daha sonra geldikleri için daha genç nüfusa sahiptir. Bu nüfusun en yaygın istihdam ve iş alanları perakende sektörü, gıda sektörü (restoranlar, kafeler, paket servisi yapan işletmeler, süpermarketler, bakkallar), taksicilik, kuyumculuk, moda, ithalat ve ihracat sektörüdür (Turkish, Kurdish and Turkish Cypriot Communities in London, 2009).

Sirkeci vd., (2016:167)'ne göre Kıbrıslı Türkler, Türkiyeli Türkler ve Kürtler diğer göçmen toplumlarınıninkine benzer bir şekilde sıklıkla kendi etnik toplulukları içinde yabancı bir çevrede görece güvenli bir biçimde yaşamlarını sürdürürler. Daha önce gelen göçmenlerin yarattığı çeşitli sosyal alanlar, istihdam fırsatları ve iş alanları ülkeye yeni gelenler için büyük önem taşır.

Türkiye’den göçün daha çok Alevilerin yoğun olarak yaşadığı Maraş, Sivas, Kayseri, Malatya gibi illerden gerçekleşmiş olması Londra’da hatırı sayılır bir Alevi nüfusunun bir araya gelmesine yol açmıştır. Londra’da yaşayan Sünni topluluğun da camilerle ve dini cemaatlerle güçlü bir ilişkisi bulunmaktadır Ancak Londra’da yaşayan Türkiyeli göçmen topluluğu politik tutum farklılıklarına rağmen aynı bölgelerde birbiriyle iç içe yaşamaktadır (Bilecen ve Saygın Araz, 2015).

1980’li yıllarda İngiltere’ye göç sonrası çoğunlukla tekstil sektöründe fabrikalarda çalışan Türkiyeli göçmenler tekstil sektörünün doğu bloku ülkelerine kayması nedeniyle daha çok bireysel olarak ticaret yapmaya yönelmişler, restoran, bakkal, süpermarket işletme ve taksicilik işlerine yönelmişlerdir. Bu dönemde göçmenler arasında destek ve dayanışma ağları ve bu ağlar sayesinde iş kurma söz konusu olmuştur.

Bu dayanışma ağları politik, dini, eğitim veya toplum refahı için kurulabildiği gibi iş bulma ve barınma konusunda yardım gibi somut destekler de sunabilmektedir. Bu ağların bir kısmı göçmen dernekleri gibi kurumsallaşmış yapılar iken bazıları ise akrabalık, arkadaşlık gibi informal desteklerdir (İrdam, 2013). Sivil toplum örgütlerinin göç edenlerin entegrasyonunda, yeni ülkeye aidiyet geliştirmesinde ve dayanışmasında büyük katkıları olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda bu kuruluşların göç edenlerin “entegrasyonu” açısından destek ve kolaylaştırıcı işlevlerinin olduğu varsayılmaktadır. İngiltere’deki göçmen sivil toplum örgütlerinin dini, siyasi, kültürel işlevleri ve aidiyet geliştirme üzerindeki etkileri konusunda araştırmalar bulunmaktadır. Ancak göç edenlerin entegrasyonuna yönelik olarak bu kuruluşların katkılarının neler olduğu konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır ve bu nedenle bu çalışmada bu entegrasyon çalışmaları değerlendirilmektedir.

İngiltere'de Türkiyelilerin Kurduğu ya da Üye Olduğu Göçmen Sivil Toplum Kuruluşları

İngiltere'de göç edenler için kültür ve kimliğin korunması noktasında göçmenler tarafından kurulmuş ya da üyesi olunan çeşitli sivil toplum örgütleri bulunmaktadır. Bu örgütler Kıbrıslı Türk, Kürt ve Türkiyeli topluluğa hizmet sunmaktadır ve odakları farklılaşmaktadır (Coştu, 2009: 82). İngiltere'deki STK'ların büyük ölçüde siyasi ve meslekî örgütlenmelerden oluştuğu, ağırlıklı olarak hemşerilik temeline dayandığı, etnik ve farklı dinî algılayıştaki gruplar halinde çok sınırlı üyeleri olan yapılar olduğu Adıgüzel (2011) tarafından dile getirilmiştir. Bu kurumlar aracılık yapan, özellikle ilk geldiklerinde göçmenlere önemli destekler sunan kurumlar olup kağıt işleri ya da dil kurslarının yanısıra sosyalleşme olanağı da sunan yerlerdir (Sirkeci vd., 2016).

Türkiye'den İngiltere'ye göçte etkili olan 12 Eylül askeri darbesi ve 1990'lardan itibaren de Güneydoğu'da şiddetlenen çatışmalar politik gerekçelerle İngiltere'ye göçü hızlandırırken göç edenler görüşlerini savundukları dernekler kurmuşlardır (Ekingen, 2012). Bunlardan Halkevi ve Kürt-Türk Dayanışma Merkezi (Day-Mer) daha eski tarihlerde kurulan, GİKDER, Kürt Toplum Merkezi, Britanya Alevi Federasyonu, Kırkısraklılar Derneği, El-com, Pazder, Bozcader, Göksunlular Derneği gibi kurumlar ise daha yakın tarihte kurulan derneklerdir.

Londra'daki bu sivil toplum örgütleri çeşitliliği üç çatı kuruluş altında kendine yer bulmuştur: İngiltere Kıbrıs Türk Dernekleri Konseyi (1983), İngiltere Türk Dernekleri Federasyonu ve Demokratik Güç Birliği Platformu (2013). Bunlar içinde ilk ikisi çatı görevi gören resmi kurumlar iken Demokratik Güç Birliği Platformu, resmi bir kurum olmayıp birçok toplumsal organizasyonu bir araya getiren fiili bir çatı kuruluştur (Uysal, 2016b).

Toprak'ın 2011 yılında İngiltere'de yürütmüş olduğu araştırmada birinci kuşak göçmenlerin daha çok topluluk içinde, İngiltere'de doğan ikinci kuşak göçmenlerin ise topluluk dışında da ilişki kurdukları görülmektedir. Göçmenler sivil toplum örgütleri yoluyla kamusal yaşamda nasıl davranacaklarını öğrenmekte, sosyal sermayelerini geliştirmektedir (Londen vd., 2007: 1202; akt. Toprak, 2011).

Birleşik Krallık'ta 2005-2006 arasında uyum anlayışında "entegrasyon ve kaynaşma" söylemine bir geçişin söz konusu olduğu, Entegrasyon ve Kaynaşma Komisyonu kurulduğu, göçmenler ve yerleşik toplum arasında "ortak değerler ve ortak payda" bulmanın ön plana çıktığı Unutulmaz (2013) tarafından ifade edilmektedir. Entegrasyon konusunda sivil toplumun rolüyle ilgili olarak yapılan çalışmalarda ise, entegrasyonu tamamen üstlenecek ve kapsayacak mekanizmaların ve kaynakların olmaması ve kaynakların sürdürülebilirlik sorunları vurgulanmaktadır (Özçürümez, 2013). Toplumda bütünleşme ve entegrasyonun sağlanabilmesi için, toplum üyelerinin sağlık, eğitim, barınma ve istihdam olanaklarından yararlanması; dille ilgili yeterlilik, kültürel bilgi birikimi ve kendilerini güvende hissetme konusunda desteklenmeleri gerekmektedir (Şeker, 2013).

Londra'da sayıları gün geçtikçe artan vakıf, dernek gibi çeşitli sivil organizasyonlarının sosyal bütünleşme/entegrasyon süreçlerine olumlu bir katkı sunmaktan uzak göründükleri (Sili Kalem, 2016), önemli bir bölümünün bütün Türk toplumunu kucaklamaktan uzak, alt gruplaşmaların hakim olduğu bölgeci, hatta sadece kendi köylüleri ile sınırlandırılmış "köy derneklerine" indirgenmiş olduklarına dair eleştiriler yapılmaktadır (Adıgüzel, 2011). Bu yapılanmada göç edenlerin hemşerilik bağları ve ilişki ağlarından başta iş ve ev bulma olmak üzere pek çok konuda destek almalarının, destek görme isteğinin ve aynı toplumdaki

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi
 üyelerle kendini güvende hissetme ihtiyacının etkili olduğu düşünülmektedir (Sirkeci ve diğ. 2016).

Tüm bu değerlendirmeler göz önüne alındığında göçmenlerin entegrasyonu açısından sivil toplum örgütlerinin büyük bir potansiyel taşıdığı söylenebilir. Çok boyutlu bir olgu olan entegrasyonda kamunun sorumluluğunun yanı sıra sivil toplum örgütlerinin katkı vermesi de büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bu çalışmada sivil toplum örgütlerinin entegrasyon konusundaki çaba ve çalışmalarının bu kurumların yöneticileri ve üyeleri tarafından nasıl değerlendirildiğine odaklanılmıştır. Bu değerlendirme ile göçmen sivil toplum örgütlerinin entegrasyon konusundaki katkılarının artması hedeflenmiştir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada Türkiye'den Londra'ya göç edenlerin kurduğu göçmen sivil toplum örgütlerinin göçmenlerin entegrasyonuna yönelik çalışmalarının bu kuruluşların yöneticileri ve üyeleri açısından etkililiği/işlevselliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İngiltere'deki Türkiyeli toplumun aidiyet ve entegrasyonla ilgili yaşadıkları güçlükleri belirlemenin yanı sıra bu sivil toplum örgütlerinin bu güçlüklerin aşılması ve göçmenlerin entegrasyonuna yönelik çalışmalarının neler olduğu ve işlevselliği değerlendirilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Türkiye'den Londra'ya göç etmiş olanların kurduğu/üye olduğu göçmen sivil toplum örgütlerinin entegrasyonla ilişkili çalışmaları nelerdir?
2. Bu çalışmaların farklılaşan hedef kitlesi ve yararlanıcıları kimlerdir?
3. Entegrasyon çalışmalarının yürütülmesinde karşılaşılan güçlükler (ekonomik, kültürel, sosyal, siyasi vb.) nelerdir?

4. Entegrasyon çalışmalarının hedef kitlesi olan yararlanıcılar bu çalışmaları nasıl değerlendirmektedir?
5. Sivil toplum örgütlerinin yöneticileri entegrasyon çalışmalarını nasıl değerlendirmektedir?
6. Bu çalışmaların işlevselliği açısından ne tür önerilerde bulunmaktadır?

Araştırma karma yöntem olarak kurgulanmış ve yakınsayan paralel karma desen kullanılmıştır (Creswell, 2003). Bu desende nicel ve nitel veriler eş zamanlı toplanır, ayrı ayrı analiz edilir ve bulgular birbiriyle ilişkilendirilerek yorumlanır. Bu kapsamda araştırmanın nicel kısmında göçmenlerin göç deneyimleri ve entegrasyonlarına yönelik güçlüklerini ve bu konuda sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını değerlendirmelerine yönelik bir görüşme formu hazırlanmış, bu form aracılığıyla göçmen sivil toplum örgütlerine üye 247 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmanın eş zamanlı nitel kısmında ise araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile on biri bu kuruluşların yöneticileri, sekizi üyesi olmak üzere toplam 19 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine görüşme yapılan 19 kişinin on biri erkek, sekizi kadın olup, katılımcıların yaşlarının 28 ile 70 arasında değiştiği bulunmuştur. Görüşme yapılan göçmen sivil toplum örgütlerinden ikisinin başkanı kadın, diğerlerinin ise erkektir.

Araştırmada üç veri toplama aracı ile veri toplanmıştır: Bunlar; 1. Sivil toplum örgütlerine üye olanlara yönelik görüşme formu, 2. Sivil toplum örgütlerine üye olanlara yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu, 3. Sivil toplum örgütlerinin kurucu ya da yöneticilerine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formudur.

Araştırma soruları hazırlandıktan sonra görüşme yapılacak sivil toplum örgütlerinin hangileri olacağına TÜBİTAK bursu ile davetli olarak gidilen

üniversitedeki akademik danışman ile birlikte değerlendirme yapılarak karar verilmiştir. Bu açıdan amaçlı örnekleme tercih edilmiştir. Sivil toplum örgütlerinin seçiminde Londra'da aktif faaliyet yürütmeleri ve/veya en az 5 yıl önce kurulmuş olmaları temel kriterler olarak belirlenmiştir. Bu kriterlere uyan sivil toplum örgütleri amaçlı örnekleme tekniğine göre örnekleme dahil edilmiştir.

Ardından bu sivil toplum örgütleriyle bağlantı kurulmuştur. Öncelikle mail ya da telefon yoluyla randevu talep edilmiş ancak bu mail ve telefonlara hiçbir dönüş alınamamıştır. Bu nedenle araştırmacı 2018 yılı Haziran ve Eylül ayları arasında kurumlara giderek yönetici ve üyelerle tanışmış, ardından bu derneklerin her yıl düzenlediği ve çoğunluğu yaz aylarına denk gelen çeşitli kültür festivallerine katılarak güven ilişkisi kurmuş ve alan araştırmasına başlamıştır. Yönetici ve üyelerle görüşmeler çoğunlukla bu sivil toplum örgütlerinde kahvaltı, seminer vb. etkinlikler sırasında ve sonrasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında İngiltere Kıbrıs Türk Dernekleri Konseyi ve İngiltere Türk Dernekleri Federasyonu ile iletişime geçilmiş ancak gerek telefon görüşmeleri gerekse mail yoluyla hiçbir geri dönüş alınamamıştır. Bu kapsamda araştırma sahasını Demokratik Güç Birliği dernekleri (Daymer, Kurdish Community Center, Kırkısraklılar Derneği, Britanya Alevi Federasyonu, Cemevi ve İAKM, Dersim-der, Gik-der, Bozcader, El-com, Paz-der, Göksunlular Derneği), cami dernekleri (Aziziye Cami Derneği, Süleymaniye Cami Derneği) ve Kıbrıs Türk Cemiyeti oluşturmuştur. Kürt ve Alevi ağırlıklı politik sığınmacı grupların üye oldukları derneklerin sayısal olarak fazlalığı alanyazında yer alan Birleşik Krallık'a göç edenlerin daha çok politik sığınma amacıyla geldikleri bilgisi ile tutarlılık göstermektedir. Araştırmanın içeriği konusunda göçmenlere bilgi verilmiş ve gönüllü olarak yer almak isteyenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 50 ile 120 dakika arası sürmüştür.

Nicel verilerin analizinde SPSS programı, nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Yakınsayan paralel karma desen olduğu için nicel ve nitel veriler eş zamanlı ayrı ayrı analiz edilmiş ve bulguların birbirlerini doğrulayıp doğrulamadığına bakılmış ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde öncelikle Türkiye kökenli göçmenleri tanıtıcı bulgular, ardından göç süreçlerine ve göç sonrası sorunlarına ilişkin bulgulara yer verilmekte, ardından göçmenlerin ve kurum yöneticilerinin entegrasyon etkinliklerine ve yapılması gerekenlere yönelik ifade ettikleri konulara yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyeti

Cinsiyet	<i>n</i>	%
Kadın	162	65.6
Erkek	85	34.4
Toplam	247	100.0

Araştırmaya katılanların çoğunluğu (% 65,6) kadındır. Katılımcılarla yoğunlukla etkinliklerine katıldıkları dernek ve merkezlerde görüşülmüştür. Bu dernek ve merkezlerin faaliyetleri de daha çok kadın ve çocuklara yönelik olup erkeklerin çalışması, kadınların dernek ve merkezlerin faaliyetlerine daha fazla katılması, çocuklarını dernek/merkezlerdeki kurslara bırakanların büyük ölçüde kadınlar olması kadın katılımcı oranlarını yükseltmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Londra'ya göç ettikleri yıl

Göç edilen yıl	Sayı	%
1976-1990	44	18.6
1991-2000	98	41.2
2001-2010	71	30.0
2011-2018	24	10.2
Toplam	237	100.0

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunu % 41,2 ile 1991-2000 yılları arasında gelenler oluşturmaktadır. 2001-2010 yılları arasında gelenler %30 ile ikinci büyük grubu, 1990 öncesi gelenler ise % 18,6 oranı ile üçüncü grubu oluşturmaktadır. 2011 sonrası gelenler ise % 10,2 oranındadır.

Tablo 3: Katılımcıların Londra'ya geliş nedenleri

Göç nedeni	Sayı	%
Ekonomik göçmen	51	21,7
Politik sığınmacı	106	45,1
Ankara Antlaşması	15	6,4
Aile birleşimi	45	19,1
Diğer (Eğitim, Au-Pair)	18	7,7
Toplam	235	100,0

Araştırmaya katılanların göç nedenleri çeşitlilik göstermekte olup katılımcıların büyük çoğunluğunun göç nedeni politiktir (% 45,1). Bunu ekonomik nedenlerle (% 21,7) ve aile birleşimi (% 19,1) nedeniyle gelenler izlemektedir. Ankara Antlaşması kapsamında gelenlerin oranı daha düşük olup (% 6,4), eğitim almak ve çocuk bakıcısı olarak çalışmak üzere gelişler de bulunmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Durumu

Eğitim	n	%
Okur yazar değil	2	1,2
Okuryazar	4	2,4
İlkokul	40	24,1
Ortaokul	20	12,0
Lise	44	26,5
Kolej	3	1,8
Yandal	3	1,8

Lisans	44	26,5
Lisansüstü	5	3,0
Toplam	166	100,0

Katılımcıların eğitim durumlarında lise ve üniversite (lisans) mezunu olanların oranları birbirine eşittir (% 26,5) ve lisansüstü eğitimini tamamlayanlar da eklendiğinde lise ve üzeri eğitim görenlerin toplam oranı % 56'ya ulaşmaktadır.

İlkokul mezunu olanların oranı % 24,1 olup yaklaşık katılımcıların ¼'üne denk gelmektedir. Genel olarak katılımcıların eğitim düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5: Göç Sonrası Karşılaşılan Sorunlar

Göç Sonrası Sorunlar	n	%
Dil sorunu	217	88,9
Kültür farklılığı	135	55,3
İngiltere'deki sistem hakkında bilgi eksikliği	107	43,9
Ekonomik sorunlar	99	40,6
Sosyal destek eksikliği	78	32,0
Diğer (ırkçılık, çocuklara yönelik eğitim sorunları, iklim, göçmenlere yönelik negatif bakış, siyasi, sosyal hayat)	11	4,4

Göç sonrası karşılaşılan sorunlar içinde dil sorunu ilk sırada yer almaktadır (% 88,9). Dil sorununu kültür farklılığı (% 55,3), İngiltere'deki sistem hakkında bilgi eksikliği (% 43,9), ekonomik sorunlar (% 40,6) ve sosyal destek eksikliği (% 32) takip etmektedir. Tablodan görüldüğü üzere dil sorunu göçmenlerin özellikle ilk geldiklerinde ve sonrasında da en çok zorlandıkları konuların başında gelmektedir. İngilizceye hakimiyet konusundaki yetersizlikler kültürel, ekonomik ve sosyal birtakım sorunlara yol açmaktadır. İngiltere'de sistemle ilgili bilgi

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi

yetersizliği de yaşanan sorunları arttırmıştır. Göçle birlikte çözülen ve köken ülkede kalan destek sisteminin eksikliği de yaşanan sorunlara katkıda bulunmuştur. Erdoğan'ın yaptığı çalışmada (2007) İngiliz halkıyla arkadaşlık kurmanın çok zor ve çok nadir olduğunu düşünenlerin oranının (% 73.7) çok yüksek olduğu belirtilmektedir. Kültürel farklar bu çalışmada da yakınılan sorunlar içinde ikinci sıradadır.

Tablo 6: Entegrasyon Açısından Zorlanılan Konular

Zorlanılan konular	<i>n</i>	%
Dil sorunu	133	61.3
Kültür farklılığı	83	38.2
Sosyal ilişkilerin azlığı	70	32.2
Ekonomik zorluklar	38	17.5
Diğer (sisteme dahil olamamak, siyasi problemler, Türklerin kendini yeterince geliştirmemesi, sosyal yardım almak)	12	5.5

Entegrasyon konusunda zorlanılan alanlar içinde dil sorunu (% 61,3), kültür farklılığı (% 38,2), sosyal ilişkilerin azlığı (% 32,2) ve ekonomik zorluklar (% 17,5) dikkat çekmektedir. Dil güçlüğü göç edilen ilk zamanlardan başlayarak hâlâ devam etmektedir. Kültür farklılıkları ve buna eşlik eden sosyal ilişkilerin azlığı söz konusudur. Bu sorunların birçoğu bir arada deneyimlenmektedir ve bu durum göç sonrası iyi bir entegrasyonu çoğunlukla olumsuz etkilemektedir.

Entegrasyon konusunda en çok zorlanılan konu olan dil yetersizliğine çoğu zaman diğer pek çok sorunun eşlik ettiği görülmektedir. Erdoğan'ın İngiltere'deki sığınmacılarla yürütmüş olduğu araştırmasında da (2007) Türkiye'den İngiltere'ye gelen sığınmacıların yaşadıkları problemlerin başında İngilizceyi öğrenme güçlüğü gelmektedir. Ek olarak Türk sığınmacıların yarısından fazlasının, İngiltere'deki sosyo-kültürel hayata uyum sağlayabilmek

için, ülkeye gelenlerin katı inançlarını, tutum ve davranışlarını değiştirmesi gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır (Erdoğan, 2007). Dolayısıyla sosyal ve kültürel farklılıklar da entegrasyonda etkili olmaktadır.

Tablo 7: Entegrasyonun Sağlanması İçin Gereklilikler

Entegrasyon için gerekenler	n	%
İyi dil bilmek	179	79.6
İyi eğitim almak	162	72.0
İyi bağlantılara sahip olmak	71	31.6
İyi bir ekonomik gelire sahip olmak	60	26.7
Diğer	7	3.1

Entegrasyon için iyi dil bilmek (% 79,6), iyi eğitim almak (% 72), iyi bağlantılara sahip olmak (% 31,6) ve iyi bir ekonomik gelire sahip olmak (% 26,7) temel gereklilikler olarak ifade edilmiştir. Entegrasyon için dil yeterliliği temel bir gereklilik olarak pek çok araştırmada vurgulanmaktadır.

Araştırmanın nitel verilerinde de bu gerekliliklerin katılımcılar tarafından vurgulandığı görülmüştür. Katılımcı 3 iyi bir entegrasyon için yapılması gerekenleri ve dilin önemini şöyle ifade etmektedir: *“Göçmenler iletişim kuracak. Hep Türklerle olmayacaklar. Yanındaki komşun Türk ise çok ihtiyacın yok dil bilmeye. Ya da dil bilmeyince hep az paralı işler yapıyorsun. Mesela ben dilim olmadığı için restoranda çalıştım, gözleme yaptım hep. Türklerin yanında çalıştım başka bir şansım olmadı pek”* (49 yaş, kadın, üye).

İyi bir entegrasyonu katılımcı 1 şöyle ifade etmiştir: *“Kapı komşunla iyi bir anlaşma olmasını anlıyorum. Bir ortaklaşma olmalı. Ama olamıyor. Bir İtalyan, bir de Kıbrıslı kapı komşum var birbirimize çok güvenimiz ama yine de çok komşuluk olamıyor”* (Katılımcı 1, erkek, 64 yaş, STÖ yönetici).

Derinlemesine görüşmelerde hem yönetici hem de katılımcılara entegrasyon denince akıllarına ne geldiğini ifade etmeleri istenmiştir. Verilen cevaplar konunun farklı boyutlarına dikkat çekmektedir, bir STÖ yöneticisi: *“Bir ülke değiştirdiğinizde kendi değer yargılarınızdan vazgeçerek yeni kültüre uymaktaki önceki tanımı. Ancak şimdi değişti. Kendi kimliği ve kültürüyle barışık hayatlar yaşamak ve kültürel çeşitlilik çok daha fazla önem kazandı. Asimilasyonun olumsuz ve yıkıcı etkileriyle uğraşmak daha maliyetli ve ülkeler kültürel çeşitliliği korumak için daha fazla yatırım yapıyor. Bunun farkına varan bir anlayış var”* (45 yaş, erkek, STÖ yöneticisi) ifadesiyle asimilasyon yerine kültürel zenginliğe vurgu yapan bir entegrasyon anlayışından bahsetmektedir.

Diğer bir yönetici ise *“Göç ettiğimiz yerlerde yasalara uymak, oradaki farklı kültürlerle hoş bakmak, onların hayatını kabul etmek, kültürel farklılıklardan dolayı önyargılı bakmamak, yargılamamak, hoşgörülü bir şekilde yaklaşmak çok önemli. Bazen göç edenlerde de diğer göçmenlere yönelik önyargılar olabiliyor, bazen de ev sahibi toplum önyargılı davranıyor. Her iki tarafın da birbirine önyargılı olmadan yaklaşmasıdır entegrasyon (Katılımcı 9, 70 yaş, erkek, yönetici)”* ifadesiyle hem göçmenlerin yerleşik topluma ve diğer göçmenlere hem de yerleşik toplumun göçmenlere önyargı ile yaklaşmaması gerektiğinin altını çizmiştir.

Diğer bir dernek üyesi ise entegrasyonu aidiyet üzerinden tanımlamaktadır: *“Entegrasyon bence kişinin yeni kültürüne aidiyet hissetmesidir. O ülkenin dilini iyi konuşmak ve anlamak, iş bulabilmek ve çalışmak, o ülkede kalıcı hale gelebilmek (Katılımcı 5, 48 yaş, erkek, üye).*

“Farklı özellikleri ya da belirlenimleri olduğu varsayılan en az iki taraf arasında süren karşılıklı ve yapıcı ilişkileri anlıyorum entegrasyondan (Katılımcı 7, 41 yaş, erkek, yönetici) diyen bir katılımcı karşılıklılık ilkesinin önemini vurgulamaktadır.

Katılımcılardan bazıları ise entegrasyonu İngiltere'deki yaşamla daha fazla ilgili olmakla eşleştirmektedir. *"İngiltere'deki yaşamla bütünleşmektir entegrasyon. Öncelikle dil öğrenmek, çalışma yaşantısı içinde yer almak. Sosyal yaşam çok önemli. Buradaki gündemi takip etmek çok önemli. Örneğin sağlık sistemindeki kesintiler. Bu kesintiler İngilizler kadar göçmenleri de etkiliyor hatta göçmenleri daha fazla etkiliyor. Bunu bilmek, bu kesintilerin hayatına ne getireceğini bilmek gerekiyor. Bu göçmenlerin yaşamlarını doğrudan etkileyen bir gelişme çünkü (Katılımcı 8, 46 yaş, kadın, yönetici).*

Entegrasyon için katılımın *"Dil ve kültürü bilme, çalışma, ekonomik- politik yapıya katılmaktır entegrasyon (Katılımcı 11, 35 yaş, erkek, üye)"* ve yeni yeri kolayca benimsenin *"Bir yere kolayca adapte olmak, birlik ve beraberlik içinde yaşamak (Katılımcı 15, 56 yaş, erkek, yönetici)"* önemli olduğu da derinlemesine görüşmelerde dile getirilmiştir.

Tablo 8: Derneklerin Entegrasyona Yönelik Etkinliklerine Katılım Durumu

Etkinlikler	n	%
Sosyal etkinlikler	167	79.5
Dernek bünyesindeki kurslar	50	23.8
Dil kursları	43	20.5
Psikososyal destek	25	11.9
Meslek edindirme amaçlı danışmanlık	7	3.3

N:210

Sivil toplum örgütlerinin sosyal etkinlikler, dil kursları, psikososyal destek, meslek edindirme amaçlı danışmanlık gibi alanlarda çalışmalar yürüttükleri araştırma katılımcıları tarafından ifade edilmiştir.

Derneklerin en çok sosyal etkinliklerinden yararlanılmaktadır. Bu etkinlikler haftalık ya da aylık kahvaltılar, üye toplantıları, yıllık festivaller, piknikler, doğum günleri vb. etkinliklerdir. Bunu, dernekler bünyesindeki kurslar takip etmektedir.

Bu kurslar daha çok çocukların eğitim ve sosyal gelişimlerini desteklemek üzere verilen matematik, İngilizce, spor, sanat vb. alanlardaki kurslardır. Annelere yönelik ise bağlama kursu, spor grubu vb. çeşitli etkinlikler söz konusudur. Dil kursları, psikososyal destek amaçlı danışmanlık ve mesleki danışmanlık hizmetleri de katılımcıların yararlandıkları etkinlikler olmuştur.

Derneklerin etkinliklerinden kimlerin daha çok yararlandığı bir yönetici tarafından şöyle ifade edilmektedir: *“Daha çok kadınlar ve çocuklar yararlanıcılarımız. Çocuklarını kurslara getiren kadınlar burada zaman geçiriyor ve etkinlikler yapıyorlar. Bazen sadece çay içmeye ve birbirleriyle sohbet geliyorlar. Yetişkin erkekler daha çok çalışan kişiler, ilgisizler kurs ve etkinliklere (45 yaş, erkek, STÖ yöneticisi).*

Diğer bir dernek yöneticisi ise faaliyetlerden yararlananları kuşaklar açısından şöyle ifade etmektedir: *“Türkiyeli göçmen işçi ve emekçilerin Britanya'ya yoğun göçünün gerçekleştiği 80'lerin sonu ve 90'larda uyum çalışmalarının hedef kitlesi birinci kuşak göçmenler ve yaşadıkları dil, yasal sistemler hakkında farkındalık eksikliği, ırkçılık ve ayrımcılık ve göçmenlik hakları ekseninde yaşanan sorunları. Geldiğimiz noktada ise yerleşik göçmenlerin ülke yaşamında daha etkin yer alma ve yeni göçmenlerin uyum sorunlarının bir karışımı olduğunu söylemek mümkün. Geçmişte beklenen çok kültürlü bir topluma uyumdu, şimdilerde ise İngilizliği daha da belirginleşmiş bir topluma uyum sorunu (Katılımcı 7, 41 yaş, erkek, yönetici).*

Yararlanıcı grupların çeşitliliği bir kadın yönetici tarafından şöyle ifade edilmektedir: *“Çocuklar, gençler, kadınlar ve yaşlılar daha fazla yararlanıyor. Eğitimli kişiler danışmanlık almak için geliyor. Kendilerine gelen formları yanlış dolduranlar ya da doldurmaktan korkanlar da derneğe geliyor. Erkeklerin çok katılım göstermediğini görüyoruz. O da çalışmaları ile ilgili. Kadınlar genel olarak*

çalışmıyor, evde olduğu için gelip etkinliklere katılıyorlar. Genç kuşak daha çok İngiltere gündemiyle ilgili etkinliklere katılırken yaşlı kuşak Türkiye gündemli etkinlik ve toplantılara daha fazla katılıyor” (Katılımcı 8, 46 yaş, kadın, yönetici).

Katılımcı 4 (45 yaş, erkek, yönetici) derneklere gelen ve yararlananların farklılaşan özelliklerine, gereksinimlerine ve yaşam döngüsüne dikkat çekmektedir: *“İlk gelen göçmenler 30 yıllık süreçte ilk gelenler, bu derneklere tercümanlık için geldi. Sonra küçük çocukları için kurslara çocukları katılsın diye getirdiler. Son kuşak hem çocuğu hem kendi için buralara gelen kuşak. İlk nesil artık sosyalleşmek ve dinlenmek için geliyor. Torununu kursa getiriyor. Dolayısıyla herkes bir şekilde geliyor ama gelme nedeni değişiyor.*

Tablo 9: Dernek/Merkezlerin Entegrasyonda Katkısı

Katkı	n	%
Katkısı oldu	120	55.3
Katkısı olmadı	27	12.4
Kısmen katkısı oldu	70	32.3
Toplam	217	100.0

N:217

Göçle ilgili sivil toplum örgütlerinin entegrasyon konusunda tamamen ya da kısmen katkısı olduğunu düşünen katılımcıların oranları (toplam % 87,6) katılımcıların bu kuruluşları büyük oranda başarılı bulduklarını göstermektedir.

Bu katkı bir kuruluştaki yönetici ile yapılan derinlemesine görüşmede şöyle ifade edilmiştir: *Derneğimizde birliktelik için birçok faaliyet yapıyoruz. Kahvaltılar, sohbetler, geceler düzenliyoruz. Gençleri bir arada tutmaya çalışıyoruz (Katılımcı 16, 44 yaş, kadın, yönetici)”. Diğer bir yönetici ise bu katkıyı daha çok iletişim ve sosyalleşme imkanı olarak ifade etmektedir: “derneklerin tanıtımı yapıldığı için “aylık üye toplantıları, sosyal medya, whatsapp grubu, aylık kahvaltılar, haftada*

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi

bir gün etkinlikler, senede bir piknik, büyük gece ve yılbaşı gibi etkinlikler yoluyla üyelerimizle bir araya geliyoruz (Katılımcı 17, 37 yaş, erkek, yönetici)".

Bir diğer katılımcı ise çoğalan yöre derneklerinin insanları birbirinden uzaklaştırma tehlikesi olduğuna, çoğalan derneklerin bölünmeleri arttırdığına dikkat çekmektedir: *"Demokratik Güç Birliği çatısı altında dernekler faaliyetler yürütüyor. Dernekler çok bölünmüş durumda, çokça dernek, yöre dernekleri var. Ayrı kiralar ödeniyor, köy düzeyinde dernekler olunca bir araya gelmek de zorlaşıyor, bu da derneklerin etkililiğini azaltıyor. Dernekler çoğaldıkça bölünmeler artıyor (Katılımcı 14, 42 yaş, kadın, yönetici)".*

Tablo 10: Derneklerin Göçmenlerin Entegrasyonu Konusunda Yapması

Gerekenler

Entegrasyon faaliyetleri	n	%
Kültürel faaliyetler	130	56.3
Göçmen ve yerleşik toplumu bir araya getiren faaliyetler	73	31.6
Eğitim konusuna destek	121	52.4
Kadınlara yönelik daha fazla etkinlik	98	42.4

N:231

Göçle ilgili sivil toplum örgütlerinin entegrasyon konusunda neler yapabileceği sorusuna kültürel faaliyetler, eğitim konusunda destek, kadınlara yönelik daha fazla etkinlik, göçmenler ile yerleşik toplumu daha fazla bir araya getiren etkinliklerin düzenlenmesi önerileri getirilmiştir. Bu derneklerin İngiltere'deki diğer kurumlarla entegre çalışması, gençlere ve çocuklara yönelmesi diğer öne çıkan taleplerdir.

“Derneğimizin çeşitli girişimleri var ama çok yetersiz. Profesyonel bir dil eğitimi verilebilir. Bizim başaramadığımız yabancılarla aynı ortamda bulunma işine dernek bir katkıda bulunabilir. Daha fazla insanı kurumlara katabiliriz, farklı etnisitelerden insanları çekmek gerekir. Ev sahibi toplum üyeleriyle daha yakın ilişki kurmalıyız (Katılımcı 19, 46 yaş, kadın, üye).”

Bu derneklerin yapması gerekenlerin çeşitlilik içermesi gerekliliği bir yönetici tarafından şöyle ifade edilmektedir: *“Çocukları derneklerde kurslara katılan anne-babalar için kurslar olmalı, dışarıda ulaşmakta zorlandıkları hizmetlere (avukat, polis, doktor) erişimleri için burada bu hizmetleri sunmak ya da en azından yönlendirme hizmetleri gerekli. Eğitim konusunda aileleri yönlendirecek eğitim danışmanlarına ihtiyaç var (Katılımcı 4, 45 yaş, erkek, yönetici)”*.

Bu kuruluşların daha fazla etkinlik yapması gerektiği bir katılımcı tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: *“etkinlikler sık yapılmalı ve entegrasyon konusunda eğitimi olan profesyonel kişilerce yapılmalı. Ekonomik, siyasal, sosyal, eğitim ve hukuk konularına öncelik verilmeli ve profesyoneller ile çalışılmalıdır (Katılımcı 6, 28 yaş, erkek, üye)”, “Geribildirim anketlerinde genellikle organizasyon talebi çok oluyor, bu yüzden haftada en az bir tane organizasyonumuz oluyor (Katılımcı 15, 56 yaş, erkek, yönetici)”*.

Bu kuruluşların buradaki gündeme ve ittifaklara daha fazla katılmaları gerektiği bir yönetici tarafından *“Sendikalar, savaş karşıtı koalisyon, ırkçılığa karşı ittifak gibi ittifaklar söz konusu. Türkiyelileri buradaki gündeme dahil etme amacımız var. Örneğin sosyal konut eksikliği herkesi etkiliyor. Bunu fark etmesi gerekiyor göçmenlerin. Sanatı ve müziği de insanları ortaklaştırdığı için kullanıyoruz entegrasyon çalışmalarında. Evrensel bir şey çünkü sanat (Katılımcı 8, 46 yaş, kadın, yönetici)”* olarak ifade edilmektedir.

Bu kuruluşların daha fazla kültürel çalışma yapması gerekliliği katılımcılar tarafından *“Derneklerde yeterince aktive olduğunu düşünmüyorum, özellikle kültürel uyum için daha fazla şey yapılmalı (Katılımcı 10, 53 yaş, kadın, üye)”* şeklinde ifade edilmiştir.

Göçmenlerin gereksinimlerinin değerlendirilmesi ve bu gereksinimlerin karşılanmasına yönelik hizmetler sunmak *“Sizin yaptığınız bu çalışma gibi bir anket çalışması yapılmalı, kişilerin istekleri belirlenmeli ve bu yolda ilerlenmeli. Derneklerin düzenli aralıklarla psikologlar getirmesi lazım, ücreti de derneğin bünyesinden karşılanmalı. Buranın kanunları anlatılmalı, avukatlar gelip bilgi vermeli (Katılımcı 19,46 yaş, kadın, üye)”* örneğinde yapılabileceklerden bir diğeri olarak ifade edilmiştir.

Tablo 11: Entegrasyon Çalışmalarının Güçlendirileceği Boyutlar

Boyutlar	n	%
Sadece göçmenlerin entegrasyonu tartışılmamalı	39	22.7
Göçmenlerin toplumla bütünleşmesi gerekli	64	37.2
Yeterli dil desteği sağlanmalı	97	56.4
Eğitime devamlı ilgili kolaylıklar sağlanmalı	82	47.7
İstihdam konusunda kolaylıklar sağlanmalı	40	23.3

N:172

Entegrasyon konusunda en çok zorlanılan konu dil gücü olduğu için yeterli düzeyde dil desteği (% 56,4), eğitime devam konusunda kolaylık (% 47,7), göçmenlerin daha fazla toplumla bütünleşmesi gerektiği (% 37,2), istihdam konusunda kolaylıklar ve sadece göçmenlerin değil, yerleşik toplumun da entegrasyon konusunda çaba göstermesi gerekliliği yanıtlarda ortaya çıkmıştır. Görüldüğü üzere iyi bir entegrasyon için göçmenler temel alanlarda desteklerin artırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmamanın nitel kısmında derinlemesine görüşmelerde göçmen sorunlarıyla ilgili bir komisyon kurmak entegrasyon çalışmalarının güçlendirileceği boyutlardan biri olarak katılımcılar tarafından şöyle dile getirilmiştir: *“Göçmenlerin sorunlarıyla ilgili bir komisyon kurulmalı. Bu komisyon sorunların nedenlerine ve çözümüne ilişkin çalışmalar yürütmeli. Göçmenlerin entegrasyon sürecini hızlandıran çözümler bulunmalı (Katılımcı 5, 48 yaş, erkek, üye)”*.

Göçmen entegrasyonunu kamu siyaseti haline getirme ihtiyacı bir katılımcı tarafından *“Kamu siyaseti haline getirilmediği takdirde toplumda iyi niyetli kişi ve kurumların maddi, siyasi ve sosyal koşullarla dalgalanmayı sürdüren ve böyle kalırsa da sürdürecektir inisiyatiflerine, yani kayıtsızlığa terkedilmeye mahkum bir sorunlar yumağı entegrasyon. Ülkelerin dış politikası ve göçmen politikaları da entegrasyonu güvence altına alacak ve bu konuda atılacak somut adımlardan oluşan süreç ve stratejileri ve kaynaklandırılmasını içermeli (Katılımcı 7, 41 yaş, erkek, yönetici)”* şeklinde ifade edilmiştir.

Göçmenler için dil desteği başta olmak üzere istihdam ve gelirle ilgili destek ve düzenlemelerin gerekliliği farklı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir: *“Göçmenler ilk geldiklerinde eskiden (1989) kurslar ve ücretsiz dil kursları vardı. Şimdi ücretsiz değil. Devlet politikasından kaynaklanıyor. Göçmenler daha çok hizmet sektöründe çalışıyor, sanayi yok, şoförlük yapıyor. Bir meslek kursuna gidip sertifika alıp meslek edinme konusunda sistemde açıklar var. Çalışmasına rağmen yoksulluk içinde olanlar var. Çalışma saatleri için ücretler düşük hele göçmenler söz konusuysa ücretler daha düşük oluyor dil bilmediği ve her işte çalışamayacağı için (Katılımcı 8, 46 yaş, kadın, yönetici)”, “Dil sorununun çözümü ve ekonomik bağımsızlık öncelikli olmalı (Katılımcı 11, 35 yaş, erkek, üye)”, Eğitim ve dil iyi biliyorsa daha iyi uyum sağlanıyor. Bu konularda destek gerekiyor (Katılımcı 14, 42 yaş, kadın, yönetici)”, “Göçmenler ilk önce yaşadığı yere uyum sağlamalı dil ve sosyal anlamda (Katılımcı 12, 42 yaş, erkek, üye)”*.

Tablo 12: Yerleşik Toplumun Entegrasyon Çalışmaları

Entegrasyon çalışmaları	n	%
İngilizce öğrenme konusunda daha fazla destek sunulmalı	129	56.3
Göçmenlerin kültürel entegrasyonu konusunda daha fazla destek olmalı	106	46.3
Entegrasyon çalışmalarına daha fazla bütçe aktarılmalı	73	31.9

N:229

Katılımcıların büyük çoğunluğu Londra'da göçmenlerin uyumu konusunda yürütülen çalışmaları yeterli bulmadığını ifade etmekte, dil ve göçmenlerin kültürel entegrasyonu konusunda daha fazla destek ve bu çalışmalara daha fazla bütçe ayrılması en temel talepler olarak ortaya çıkmaktadır. Katılımcılar entegrasyon çalışmalarının güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 5 entegrasyon çalışmalarının geniş bir perspektifle değerlendirilmesi gerektiğini şöyle ifade etmektedir: *“Bu çalışmaları yetersiz buluyorum. Özellikle dil sorunu ve psikolojik destek konusunda destek sağlanabilir. Kültürel ve siyasi güçlükler entegrasyon çalışmalarını güçleştiriyor. Eski göçmenlerin yeni göçmenlere yardımı ve ilgisi yeni göçmenlerin entegrasyonu konusunda önemli (48 yaş, erkek, üye)”*.

Entegrasyon meselesine yaklaşımın farklı dönemlere ve politik anlayışlara göre değiştiği bir katılımcı tarafından şöyle ifade edilmektedir: *“Entegrasyon sorunu Labour (İşçi Partisi) hükümeti döneminde bir ‘community cohesion (sosyal bütünleşme)’ sorunu, Muhafazakâr iktidarın sürdüğü dönemde ise bir ‘integration (entegrasyon)’ sorunu. Yani hükümetlerin entegrasyon siyaseti*

içerisinden geçtikleri dönemde göçmenlere ve dış politikaya yönelik siyasetleriyle ilgili. Genel olarak entegrasyon anlayışının tek taraflı bir sorumluluk belirlediği ve entegrasyonu başta göçmen ve yabancıların sorunu haline getirdiğini söylemek ve hâkim siyasi anlayışın bu olduğunu söylemek mümkün” (Katılımcı 7, 41 yaş, erkek, yönetici).

Yerleşik toplum üyelerinin ve göçmenlerin tavır ve yaklaşımlarının entegrasyonda belirleyici olduğu bir diğer katılımcı tarafından şöyle ifade edilmektedir: *“Yerleşik toplumdaki farklılıklara saygı duyarak davranmak önemli. Göçmenlerin de özgüvenli yaklaşması gerekir. Örneğin 1960lı yıllarda kızlarını sokağa çıkarmayan aileler vardı ve çocukları üzerinde muazzam bir baskı yarattılar (Katılımcı 9, 70 yaş, erkek, yönetici)”.*

Bir katılımcı bütçe kesintilerinin entegrasyon çalışmalarını olumsuz etkilediğini dile getirmiştir: *“Eksik entegrasyon çalışmaları. Kolejlerde 3-4 saat ücretsiz dil ve hobi kursları vardı. Devlet funding (fon) vermiyor. 8-10 yıldır tasarruf politikası var, İngiltere’de en dezavantajlı topluluklar bundan daha fazla etkileniyor. İyi bir evi yok, ekonomik yetersizlikler var, çocuğu çetede olabiliyor, onun kaygısı var. Göçmenlere yatırım yapmak gerekiyor. İşler sivil toplum örgütlerine kalıyor. Devletten bütçe almak zor, projeler, sürekliliği olmayan çalışmalar oluyor (Katılımcı 17, 37 yaş, erkek, yönetici)”.*

Bunlara ek olarak ücretsiz danışmanlık sunulması, göçmenlerin geliş sebeplerinin iyi anlaşılması, göçmen karşıtı politikaların değişimi, asimilasyona karşı diline ve kültürüne sahip çıkmak, çocukları için iş ve eğitim fırsatlarının arttırılması diğer talepler olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcı 3 yerleşik toplumun entegrasyon açısından çaba gösterdiğini göçmenlerin de çaba sarf etmesi gerektiğini ifade etmektedir: *“Onlar her şeyi yapıyor zaten, ücretsiz dil kursları, yol ücreti alınmıyor, kursa gittiğin için sana ücret ödüyorlar. Senin dil öğrenmen*

Londra'daki Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyonu Konusundaki Çalışmalarının Değerlendirilmesi
 için destek oluyorlar ama yapamadık maalesef. Sosyal yardım alıyorsun. Yani çok şey yapıyorlar aslında (49 yaş, kadın, üye)".

Derinlemesine görüşmelerde yerleşik toplum üyeleri ile göçmenlerin entegrasyon açısından daha fazla iletişim ve temasta bulunması gerekliliği farklı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu noktalar: 1. toplumun kuralları ile göçmenlerin kural ve adetlerinin karşılıklı öğrenilmesi "Ayrımcılık yapmadan yerleşmiş kuralları göçmenlerle paylaşmalı ve göçmenlerin kural ve adetlerini öğrenmelidir (Katılımcı 6, 28 yaş, erkek, üye)", 2. göçmenlerin insan haklarının savunulması "Göçmenlerin göçmenlik ve insan haklarının savunulması, ırkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadeleye sadece katılım değil öncülük etme (Katılımcı 7, 41 yaş, erkek, yönetici)", 3. göçmenlerin göç etme koşulları ve dezavantajlarına ilişkin yerleşik toplumun bilgili ve duyarlı olması "buradakilerin göç aldığı toplumun geliş sebeplerine bakması ve anlaması gerekiyor (Katılımcı 10, 53 yaş, kadın, üye)", "Buradaki vatandaşlar gayret göstermeli. Sosyal, uyumlu ve dengeli bir ortamdan zaten buraya gelinmez. Davranış anormallikleri olur. Toplumun farklı davranışlarını bilmeli. Toleranslı olmalı, itici olmamalı. İnsanlar savaştan mı çatışmalardan mı kaçtılar, neler yaşayarak buraya geldiler buna dikkat etmeleri gerekiyor. Yani insanların koşullarını dikkate almalılar (Katılımcı 9, 70 yaş, erkek, yönetici)" olarak ortaya çıkmıştır.

Yerleşik toplumun eksiklikleri çalışma olanakları sunma, zorunlu dil eğitimi ve mevcut toplumsal yapıya ilişkin göçmenleri bilgilendirme başlıklarında ortaya çıkmaktadır: "Göçmenlere hem çalışmayı hem de dil eğitimini zorunlu hale getirmeleri gerekirdi. İnsanların dili de rahat kullanabilecekleri iş ortamları hazırlamalılar (Katılımcı 14, 42 yaş, kadın, yönetici)", "Eksiklikler söz konusu. Mevcut toplumsal yapıya dair bilgilendirme ve dil öğretme konusunda gerekli çalışmaların yapılması öncelikli (Katılımcı 11, 35 yaş, erkek, üye)".

Entegrasyon Konusunda Göçmenlerin Yapması Gerekenler

Göçmenlerin entegrasyon konusunda yapabilecekleri dil öğrenme, yerel halkla bütünleşme ve dayanışma içinde olmak için çaba gösterme, eğitimine devam etme, yaşanan toplumun yasaları, kültürü ve sistemi hakkında bilgi sahibi olunması, derneklere daha aktif katılım, geçmişlerine bağlı kalmaları, çocuklarının eğitimine destek ve maddi destek konuları olarak ön plana çıkmıştır.

Katılımcı 3 entegrasyon açısından göçmenlerin çalışma durumu ve koşullarının belirleyiciliğine dikkat çekmektedir: *“Çalışmalara göçmenler katılmıyor daha çok iş derdindedeler. Çalışıyor insanlar ve entegrasyon konusu çok gündemde değil”* (49 yaş, kadın, üye).

Göçmenlerin kendi yaşam koşulları ve ait oldukları sınıfsal konumlarıyla ilişkili olarak entegrasyona bakışları diğer bir değişken olarak ifade edilmiştir: *“Puba gidip yemek yiyip içkisini içen ikinci kuşak çok aile var. Kendi yaşam standartlarıyla uyuşmuyorsa aile daha çok sorun yaşıyor entegrasyonda. Bir yandan İngilizlerin yoğun olduğu bölgede alıyor evini çocuğunun uyumu için”* (Katılımcı 4, 45 yaş, erkek, yönetici).

Göçmenlerin kişisel tutum ve yaklaşımlarının entegrasyon konusunda belirleyici olduğunu düşünen katılımcılar bu sorumlulukları şöyle ifade etmektedir: 1.Göçmenler yaşadıkları ülkenin kurallarına hakim olmalı *“Göçmenler özellikle toplumu tanımalı ve yaşadığı ülkenin kurallarına hakim olmalıdır. Bu yönden bakıldığında sosyalizasyon çalışmaları yapılmalıdır. Özellikle şiddet ve kötü alışkanlıklarından arınmalı veya bu olaylara bulaşmamalıdır (Görüşme 6, 28 yaş, erkek, üye)”*.

2. Göçmenler güncel gelişmeleri takip etmeli: *"Hem semtinde hem çalışma hayatında olan bitenleri takip edebilmek önemli, buradaki kültüre adapte olabilmek önemli. Bizim derneğimiz bu açıdan farklı, birlikte yaşam için buradaki toplum ve gündemle yakından ilgili olmak durumunda olduğumuzu düşünüyoruz (Katılımcı 8, 46 yaş, kadın, yönetici)"*.

3. Göçmenler iyi dil öğrenmeli, *"Özellikle dili iyi bilmeli, buranın kanunlarını bilmeli, çocuklarını eğitmeli, okutmalı ve geleceğe hazırlamalı (Katılımcı 14, 42 yaş, kadın, yönetici)"*. Bu kapsamda iyi iletişim kurmanın ve kalıcı olduğunu öngörme ve çaba göstermenin önemli olduğu katılımcılar tarafından dile getirilen kişisel faktörler olarak ifade edilmiştir: *"Kendi topluluğu dışında başka topluluklarla iletişim kurabilenler, ilgili olanlar daha iyi uyum gösterir (Katılımcı 17, 37 yaş, erkek, yönetici)"*, *"Bizim çok hatamız var. Bu ülkede kalıcıymışız gibi davranmadık. 1-2 yıla döneriz diye dil eğitimine ve kalıcı meslekler öğrenmeye yeterli vakit ayırmadık (Katılımcı 19, 46 yaş, kadın, üye)"*.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Göçmenlerin entegrasyonu konusunda devletlerin yürüttüğü politikalar bu süreci doğrudan etkilemektedir. Bu açıdan 1960'lı yıllarda Türkiye'den Avrupa'ya konuk işçi hareketliliği ile başlayan süreç günümüzde artarak sürmektedir. Bu açıdan Almanya (Adıgüzel, 2010), Fransa (Yardım, 2017) ve Hollanda (Öztan, 2012) örneklerinde göçmen sorunlarının yerleşik toplumların uyguladığı entegrasyon politikalarıyla ilişkili olduğunu, söylemde çok kültürlülüğün yüceltilmesine karşın ulusal kültürün göçmenler tarafından tek taraflı öğrenilmesinin beklenildiği süreçlere doğru bir dönüşüm olduğu görülmektedir. İngiltere, entegrasyon ve kaynaşma söylemini ön plana çıkarmasıyla (Unutulmaz, 2012) diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Bu açıdan klasik göç ülkelerinin çok kültürlülüğe dayalı tarihsel birikimini dikkate alarak uyum ve

toplumsal kabul açısından çeşitliliğin yönetimi konusunda kurumsal, yapısal, toplumsal ve göçmenlerin farklı özelliklerinden ve koşullarından kaynaklı faktörleri birlikte düşünmek gereklidir.

1980'lerde yoğunlaşan İngiltere'ye göç sürecinde daha önce gelenler çeşitli sivil toplum örgütleri kurmuşlardır. Bu sivil toplum örgütlerinde yeni gelenler için çeşitli entegrasyon kursları düzenlenmiş, doldurulması gereken form ve belgeler konusunda göçmenlere yardımcı olunmuş ve özellikle çocuklar için dil ve eğitimleri konusunda destek olunmuştur. Günümüzde de bu sivil toplum örgütlerinde çeşitli kurslar, çocuklara yönelik ders takviyeleri, sosyal ve kültürel etkinlikler ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır. Ancak bu örgütlerde sunulan kültürel ve sosyal etkinliklerin göçmen ve yerleşik toplumu birbirine değil göçmenleri ana kültürlerine daha fazla yakınlaştıran etkinlikler olduğunu söylemek mümkündür. Kültürleşme açısından göçmenlerin yeni kültür karşısında kendi kültürlerine daha fazla sarılmaları göçmenlerin daha izole ve kendi kültürlerinden insanlarla bir arada yaşamlarını sürdürmelerine yol açmaktadır. Bu yapılarda yeni kültürle karşılaşma olanaklarından söz etmek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle entegrasyon etkinliklerinin göçmenler ve anaakım toplumu yakınlaştıracak şekilde planlanması önerilmektedir.

Danışmanlık ve dil konusundaki destek eksiklikleri yakınılan diğer boyutlar olup bu kurumların belirtilen konularda destek sunması önemlidir. Politik nedenlerle gelenler için yasal konularda danışmanlık eksikliği büyük bir sorun olarak ifade edilmiştir. Daha çok politik sığınmacı olarak gelenlerin kurmuş olduğu bu sivil toplum örgütlerinde yeni gelenlere yönelik sığınma sürecine ilişkin kolaylaştırıcı destek ve danışmanlık hizmetleri bulunmadığı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Bu kurumlarda göçmenler için yasal konularda danışmanlık ve süreç hakkında bilgilendirme etkinlikleri sunulması gerekmektedir.

Entegrasyon çalışmalarının yararlanıcısı olan göçmenlerin ait oldukları kuşaklara

göre bu çalışmaların etkisini farklı şekillerde değerlendirdikleri görülmektedir. Örneğin ilk kuşak şimdi yaşlanmış olup Birleşik Krallık gündeminden daha çok Türkiye'deki gündemi takip etmekte, bu kurumlara sosyalleşme ve zaman geçirme motivasyonu ile gitmektedir. İkinci kuşak çocuklarının sosyal kontrolü ve akademik gelişimleri konusunda destek almak için, üçüncü kuşak ise sosyal, eğitsel kurslar ve etkinlikler için gitmektedir. Yani farklı yaş dilimlerinden olan göçmenlerin bu kurumlardan yararlanmaya devam ettikleri ancak gitme amaçlarının farklılaştığı görülmektedir. Ancak çoğunlukla kadınların ve çocukların bu etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Kurumlar bu farklı yararlanıcı grupları göz önüne alarak faaliyetlerini çeşitlendirmeli ve zenginleştirmelidir.

Bütçe kesintileri dolayısıyla entegrasyonun göçmenlerin çabalarına bırakıldığı, entegrasyon çalışmalarının projeler kapsamında yürütüldüğü ve bunun da sürdürülebilirlik sorunlarına yol açtığı görülmektedir. Göçmenlerin ise daha çok kendi etnik toplumları ve kültürleri içinde sosyalleştikleri, dil yetersizliği nedeniyle anaakım toplumla bütünleşmelerinin sınırlı olduğu ortaya çıkmıştır. Kurumlardaki entegrasyon çalışmaları göçmenlerin aidiyet gereksinimine yönelik olumlu katkılar sunsa da diğer kültürlerle temas dönük olmamaları, yetersiz dil desteği, danışmanlık ve destek azlığı nedeniyle eleştirilmektedir. Göçmen sivil toplum örgütlerinin yönetici ve temsilcileri de üyelerin düşük düzeyde katılımı, üyelerin ekonomik öncelikleri nedeniyle entegrasyon konusuna yeterince odaklanmamaları, göçmen toplumun sadece kendi akrabaları ve etnik toplumlarıyla sosyalleşme eğilimi nedeniyle etkili entegrasyon çalışmaları yürütemediklerini belirtmektedir. Dolayısıyla entegrasyon açısından karma bir tablo söz konusu olup bu çeşitliliğe yönelik sürdürülebilir, göçmenlerin gereksinimlerini merkeze alan etkinliklere büyük ihtiyaç olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2010). Diyasporadaki Kimlik Algılamalarına Göç Tipinin Etkisi: Almanya ve İngiltere Türk Toplularının Karşılaştırılması, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 20. Sayı.
- Adıgüzel, Y. (2011). Almanya ve İngiltere'deki Türkiye Kökenlilerin Kültürel Kimlik Algılarının Karşılaştırılması, 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı.
- Bilecen, T. (2015). Zorunluluk mu?“, “Gönüllü mü?“ Türkiye’den Britanya’ya Yeni Göç Dalgası: Ankara Anlaşması“, Güven Şeker, Ali Tilbe, Mustafa Ökmen, Pınar Yazgan Hepgül, Deniz Eroğlu, İbrahim Sirkeci, *Turkish Migration Conference 2015 Selected Proceedings içinde*. London: Transnational Press London.
- Bilecen, T. ve M. Saygın Araz (2015) Londra’da yaşayan Türkiyelili göçmenlerin etnik ve mezhepsel aidiyetlerinin siyasal tutum ve davranışlarına etkisi, *Göç Dergisi*, 2 (2): 189- 207.
- Castles, S. ve M. J. Miller (2008) *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, (Çev. B.U.Bal ve İ. Akbulut) İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Coştu, Y. (2009). Londra’da Türklere Ait Dini Organizasyonlar, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8 (15): 77-100.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ekingen, T. (2012) İngiltere’deki Türkiyeliler ya da Londra’daki Türkiye... <http://timur-ekingen.blogspot.com.tr/2012/02/ingilteredeki-turkiyeliler-ya-da.html> 10.01.2017
- Erbaş, H. (2019). *Gidişlerden Kaçışlara Göç ve Göçmenler Kuram, Yöntem ve*

Alan Yazıları Ankara, Phoenix Yayınları.

- Erdoğan, S. (2007). İngiltere'de Yaşayan Türk Sığınmacılar, Sığınma Arayanlar İltica Etme Nedenleri ve Karşılaştıkları Güçlükler, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*.
- İrdam, E. (2013). *Networking Among Turkish-Speaking Migrants in London: The Benefits and Drawbacks of Social Capital*, Dissertation for the Degree of MPhil in Modern Society and Global Transformations, University of Cambridge.
- Kirişçi, K. (2003). "The Question of Asylum and Illegal Migration in European Union-Turkish Relations", *Turkish Studies* 4(1): 79-106.
- Öztan, E. (2012) Göçmenlerin Entegrasyonunda Değişen Modeller: "Çokkültürlü Cennet"ten "Çokkültürlü Drama"ya Hollanda ve Göçmenleri" Küreselleşme Çağında Göç içinde (Der. G. İhlamur-Öner ve A. Ş. Öner), İstanbul: İletişim
- Özçürümez, S. (2013) Uyum Kavramı ve Değişim: AB'de Uyum Fikrinin Evrimi" Göç Yönetimi ve Uyum Çalıştayı Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
- Sili Kalem, A. (2016). Türk Çayına Süt Katmak: Londra'da Yaşayan Türkiyeli Göçmenlerin Gündelik Hayatları, *İnsan ve Toplum*, 5 (10):43-71.
- Sirkeci İ., T. Bilecen, Y. Çoştı, S. Dedeoğlu, M. R. Kesici, B. D. Şeker, F. Tilbe, K. O. Unutulmaz (2016). *Little Turkey in Great Britain* London: Transnational Press London.
- Şeker, B. D. (2013) "Göç, Kültürleşme ve Uyum" Göç Yönetimi ve Uyum Çalıştayı, Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
- Toprak, Z. (2011) "Yabancılar ve Avrupa Konseyi Felsefesi Açısından Birleşik Krallıktaki Türk Göçmenler" London Metropolitan Üniversitesi, International Business and Sustainability Merkezi

- Turkish, Kurdish and Turkish Cypriot Communities in London* (2009). Greater London Authority.
- Unutulmaz, O. (2013) “Göçmen Entegrasyonu ile ilgili Ülke Örnekleri: Britanya” Göç Yönetimi ve Uyum Çalıştayı, Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- Unutulmaz, O. (2012) Gündemdeki Kavram: “Göçmen Entegrasyonu- Avrupa’daki Gelişimi ve Britanya Örneği” Küreselleşme Çağında Göç içinde (Der. G. İhlamur-Öner ve A. Ş. Öner), İstanbul: İletişim
- Uysal, A. (2016a). Londra’daki Türk Nüfusun Mekansal Dağılımı, *Marmara Coğrafya Dergisi* 33: 534-565.
- Uysal, A. (2016b). Londra’daki Türklere Ait Toplumsal ve Kültürel Organizasyonlar, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (47):429-440
- Yardım, M. (2017). Göç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Fransa’da Toplumsal Kabul, *Göç Araştırmaları Dergisi* 3(2):100-136

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Unlike to other European countries, immigration from Turkey to the UK began in the 1960s, has a different motivation. In particular, migration to Germany was carried out within the scope of “guestworker”, while migration to UK was realized as two basic mass migration movements. The first of these waves the Turks and Greeks who left Cyprus, and the second was the refugee migration after the 1980 military coup in Turkey.

From the 1960’s, Turkish migrants became permanent in the UK, and now they have gained more economic power. They have established various civil society organizations for support and solidarity about political, cultural and religious issues. It is thought that these civil society organizations have great contributions to develop a common identity and integration of Turkish immigrants.

Migration related civil society organizations are very important for immigrants to adapt through participation and empowerment. Therefore, this study aims to analyze the integration and cohesion activities of civil society organizations established by the who emigrated from Turkey to London for Turkish migrants.

Method

The mixed method was used in the research conducted in London in 2018. In the quantitative part of the research, 247 interviews were made with the members of the institutions, and in the qualitative part, in-depth interviews were made with a total of 19 people, 11 of whom were administrators and 8 members. In this study, quantitative and qualitative data were taken together and triangulation was made.

To contact these organizations first of all, an appointment was requested via mail or telephone, but no return to these mail and phones was received. For this reason, the researcher went to the institutions by meeting with the administrators and members, and then by entering into the field by organizing a trust relationship by participating in various cultural festivals which are organized at the annually and the majority of which are summer months. These organizations were visited in June and September 2018 and participated in their activities. Interviews with administrators and members are mostly for breakfast, seminar and so on and during and after activities. In-depth interviews were held

for the participants and the interviews were held between 10 July and 30 September 2018. Members have gone to Turkey for annual leave between July 15 to 1 September 2018. At these dates the activities of these organizations (counselling, courses, seminars, harmonization activities and so on.) have been completed. As a result, migrants continued to be interviewed when they returned from their summer vacation. The interviews lasted from 50 minutes to 120 minutes. Semi-structured in depth interview founder or managers form for integration activities of these organizations.

Findings (Results)

Before 1989 Turkish immigrants migrated to UK to find work in a textile factory and began working immediately. Various activities have been organized such as assisting the integration problems of the first ones, organizing courses for their adaptation and advising on forms and documents. Today, courses in various fields, support courses for children, social and cultural activities and counselling

activities are carried out. However, in particular, qualitative data have raised criticism about the fact that these institutions preserve the culture in the country of origin, that there are not enough activities to be brought together with people from the new cultures, and that there is not sufficient counseling and language support. The lack of adequate legal support and consultancy for political asylum seekers, which make up the majority of the migrant profile, is seen as another deficiency.

While people from all age groups participate in integration activities, their goals and orientations vary, there are differences in terms of generations. The first generation is now old, who follow Turkey's agenda further, socialize, and continues to spend time to go to these institutions. The social control of the second generation of children goes to support their academic development through courses, while the third generation goes to social, educational courses and events here. In other words, people from different age groups continue to go to these institutions but their goals differ.

It is observed that immigrant civil society organizations contribute to the integration of immigrants, the beneficiaries are more women and children, those who are members of the organizations mostly benefit from the courses and social activities in these institutions and find them functional. However, evaluations have emerged that institutions should offer cultural activities that bring them closer to mainstream society, and provide more consultancy and support services. The administrators and members of these institutions have also stated that many responsibilities fall on immigrants, host communities and associations for a good integration.

Conclusion and Discussion

It is expressed by the participants that working together more, getting together more with people from other cultures, good language courses, conditions of access to good labor market, adequate legal and psychosocial counselling services.